

YOLSUZLUK KONUSUNDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

EXAMINATION OF GRADUATE THESIS ON CORRUPTION BY CONTENT ANALYSIS METHOD

Muhammed Enes KAN¹, Salih Börteçine AVCİ²

1. Öğr. Gör., Bayburt Üniversitesi,
meneskan@bayburt.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-9786-9858>
2. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi,
savci@atauni.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-3878-9436>

Makale Türü   **Article Type**
Araştırma Makalesi   Research Article

Başvuru Tarihi/Apply Date
30.07.2022

Yayına Kabul Tarihi/Acceptance Date
13.10.2022

DOI
10.20875/makusobed.1151188

Öz

Dünya Bankası tarafından “kamu otoritesinin kişisel çıkar sağlamak amacıyla kötüye kullanılması” olarak tanımlanan yolsuzluk, birçok ülke için önemli bir sorun teşkil etmekte, devletin ve toplumun birçok farklı alanına yayılan olumsuz etkileri bulunmaktadır. Böylesine önemli bir soruna bilim insanları da kayıtsız kalmamış hem yerli hem yabancı literatürde konuya ilişkin birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de yolsuzluk konusunda yapılan lisansüstü tezlerin genel bir profilini çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada doküman incelemesine dayalı içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamına alınan tezler NVIVO 12 Paket Programı yardımıyla çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Konuyla ilgili YÖK’ün Tez Veri Tabanından ulaşılan toplam 80 lisansüstü tezin içeriğine ilişkin en önemli bulgular şunlardır; Tezlerin yıllara göre dağılımı farklılık gösterse de özellikle son yıllarda konuya ilişkin daha fazla tez çalışması gerçekleştirilmiştir, tezlerin çoğunluğu yüksek lisans tezidir, tezler genellikle Türkçe olarak yazılmıştır, tezlerin çoğunluğu devlet üniversitesi bünyesinde ve sosyal bilimler enstitülerinde çalışılmış ve iktisat, maliye, kamu yönetimi ana bilim dalları bünyesinde yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Yolsuzluk, Türkiye’de Yolsuzluk, Türkiye’de Yolsuzluk Konulu Lisansüstü Tezler.*

Abstract

Defined by the World Bank as "the abuse of public authority for personal gain", corruption poses an important problem for many countries and has negative effects that spread to many different areas of the state and society. Scientists have not been indifferent to such an important problem, and many studies have been carried out in both domestic and foreign literature. Content analysis method based on document analysis was used in this study, which was carried out to create a general profile of postgraduate theses on corruption in Turkey. The theses included in the scope of the study were subjected to various classifications with the help of NVIVO 12 Package Program. The most important findings regarding the content of a total of 80 postgraduate theses obtained from the Higher Education Institutions Thesis Database on the subject are as follows; Although the distribution of theses by years varies, especially in recent years, more thesis studies have been carried out on the subject, the majority of theses are master's thesis, the theses are generally written in Turkish, the majority of theses are conducted at state universities and social sciences institutes, and the majority of theses are economics, finance, carried out within the departments of public administration.

Keywords: *Corruption, Corruption in Turkey, Graduate Theses on Corruption in Turkey.*

Bu makaleye atf yapmak için:

Kan, M. E. ve Avcı, S. B.. (2022). Yolsuzluk konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *MAKU SOBED*, (36), 120-136. <https://doi.org/10.20875/makusobed.1151188>

EXTENDED SUMMARY

Aim

The aim of this study is to draw a general profile of postgraduate thesis studies on corruption in Turkey. Postgraduate theses made in Turkey will be subjected to predetermined classifications and examined, so that they will be able to shed light on the researchers who are considering working on the subject in the future, and contribute to the shaping of their research.

Methods

The aim of this study is to make a general profile of postgraduate theses on corruption in Turkey. In this study, postgraduate thesis studies on corruption will be classified according to various criteria and the general profile of the studies done so far will be drawn. Content analysis method based on document review was used in the study. The content analysis method is a method that enables the researcher to identify and classify the common signs in the sources he scans, and to determine which judgments the signs contain and present them as a scientific report (Koçak and Arun, 2006, p. 22).

The research started with a search by typing the keyword "corruption" in the search button on the website of the National Thesis Center of the Council of Higher Education. As a result of this search, a total of 95 postgraduate theses were listed, 15 of which were found to be inaccessible. For this reason, 80 postgraduate thesis studies were included in the scope of the study.

Graduate theses included in the study were uploaded to the NVIVO 12 Pro statistics program and coded with the help of the program and subjected to various classifications. These classifications were carried out according to the following features of the thesis:

- According to the year the thesis was published;
- By type of thesis (degree);
- According to the publication language of the thesis;
- According to the institute where the thesis was published;
- According to the title of the thesis advisor;
- According to the total number of pages of the thesis;
- According to the number of domestic sources used in the thesis;
- According to the number of foreign sources used in the thesis;
- According to the type of university where the thesis study was carried out;
- According to the data set used in the thesis study;
- According to the geographical area covered by the thesis study;
- According to the pattern of the thesis work;
- According to the aspect of corruption in the thesis study;
- According to the field of thesis study

Conclusion

The first postgraduate thesis on the subject of corruption was carried out in 1997, and a total of 95 postgraduate thesis studies have been completed since then.

Although the number of theses on corruption showed slight fluctuations over the years, it reached the highest levels in 2018 and 2019, and the number of theses in the last 5 years has exceeded 40% of the total number of theses.

A significant part of the theses on corruption (75.5%) consists of master's theses. The majority of theses (85%) on corruption were written in Turkish, although there are also theses published in English and Arabic.

Most of the theses on corruption (86.25%) were conducted within the body of the social sciences institute.

Most of the postgraduate theses on corruption (58.75%) are in the range of 100-199 pages and the average number of pages is 153.5.

In most of the postgraduate theses on corruption (45%), only 0-50 domestic sources were used.

In most of the postgraduate theses on corruption (48.75%), only 0-50 foreign sources were used.

Most of the postgraduate theses on corruption (87.5%) were conducted by state universities.

In the majority of postgraduate theses on corruption (82.5%), as a data set; statistical data or documents were used.

More than half (51.25%) of the postgraduate theses on corruption dealt with the subject in the context of Turkey.

Most of the postgraduate theses on corruption (58.75%) have a qualitative research design.

Most of the postgraduate theses on corruption (62.50%) evaluated the issue holistically, that is, with more than one dimension. Despite this, the rate of postgraduate thesis focusing only on the economic dimension of corruption (31.25%) was also quite high.

It has been determined that postgraduate theses on corruption are concentrated in the departments of economics, public administration and finance.

1. GİRİŞ

Geçmiş M.Ö. 4. Yüzyılda yazılmış olan Arthasastra isimli esere kadar uzanan yolsuzluk olgusu (Bardhan, 1997, s. 1320) günümüzde gerek gelişmiş gerekse gelişmemiş ölkelerde görölmekte olup, sıklığı ve yoğunluğu farklı olsa da her ölkenin ortak problemlerden biridir. Ortaya çıkmamasının birçok farklı nedeni olan ve ölkenin ekonomik, kültürel, sosyal yapısında önemli bozulmalara sebep olan yolsuzluk, toplumun çözümleni gereken ortak problemlerinden biri olarak görölmektedir. Bu durum konunun bilim insanlarının da ilgisini çekmesine sebep olmuş ve konuya ilişkin yerli ve yabancı literatürde birçok çalışma yapılmıştır. Yolsuzluğu nedenlerini ortaya koymaya çalışan (Person vd., 2003; Adaman vd., 2001; Paldam, 2002; Treisman, 2000; Aksu vd., 2006; Tosun, 2003), yolsuzluğu etkilerini araştıran (Herzfeld ve Weiss 2003; Bakırtaş, 2012; Bağdigen ve Tunçer, 2004; Abed ve Davoodi, 2000; Mo, 2001; Fisman ve Svensson, 2007), farklı olgularla ilişkilerini tespit etmeyi amaçlayan (Yardımcıoğlu, 2013; Örucü vd., 2012; Gurgur ve Shah, 2005; Yaklaşık ve Çetin, 2014; Akçay, 2002; Erkal vd., 2014; Lederman vd., 2001; Oral ve Sayın, 2009) oldukça geniş bir yelpazede bilimsel çalışmalar gerçekteşirmiştir.

Türkiye açasından da önemli problemlerden biri olarak görölen yolsuzluk olgusuna ilişkin bilim insanları birçok kitap, makale, bildiri çalışması gerçekteşirmiş, bunlara ilaveten yolsuzluk konusu üniversitelerde lisansüstü tez çalışmalarına da konu olmuştur. Bu çalışma Türkiye’de yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin genel bir profilini çıkarmak amacıyla gerçekteşirilmiştir. Yolsuzluğu ilişkin lisansüstü tezlerin çeşitli sınıflandırmalara tabi tutularak sonuçlar ortaya konulması, gelecekte konu hakkında çalışma yapmayı düşüneni araştırmacılara ışık tutabilecek, konuyu ele alma ve araştırmalarının şekillenmesine katkı sağlayabilecektir. Bu amaç çerçevesinde Türkiye’de yayımlanan lisansüstü tezlerin erişime aıldığı Yüksek Öğretim Kurulu’nun Ulusal Tez Merkezi’nin web sayfasında (Yükseköğretim Kurulu, 2022) yolsuzluğu ilişkin tezler araştırılmış, erişime aık olan 80 lisansüstü tez çalışması çalışma kapsamına dahil edilerek içerik analizine tabi tutulmuştur.

2. YOLSUZLUK KAVRAMI

Günümüzde hemen hemen bütün ölkelerin ortak problemlerinden olan yolsuzluk olgusunun, üzerinde uzlaşılmış tek bir tanımı bulunmamaktadır (Berksoy ve Yıldırım, 2017, s. 2). Yolsuzluğu ilişkin olarak en sık kullanılan tanım Dünya Bankası tarafından “kamu otoritesinin kişisel çıkar sağlamak amacıyla kötüye kullanılması” şeklinde yapılan tanımdır (Ilıman ve Tekeli, 2016, s. 64). Kavram Türk Dil Kurumu’nun Türkçe Sözlüğünde ise “*yolsuz olma durumu, bir görevi, bir yetkiyi kötüye kullanma*” şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2022). Yolsuzluğu ilişkin dünyadaki en önemli kuruluşlardan biri olan Uluslararası şeffaflık Örgütü ise yolsuzluğu “kamu gücü ile sınırlı olmayan herhangi bir görevin şahsi çıkarlar için kötüye kullanılması” şeklinde tanımlamaktadır (Uluslararası şeffaflık Örgütü, 2022).

Yolsuzluğu ilişkin birçok farklı tanım yapılmış olmasına rağmen, yolsuzluğu içinde üç farklı unsuru barındırdığı ifade edilmektedir. Bunlardan ilki yetki unsurudur. Yolsuzluk olgusu taraflar arasındaki bir değiş tokuş ilişkisidir. Bu ilişkide de taraflardan biri yetkilidir. Söz konusu yetkili kavramından genellikle kamu otoritesi anlaşılmaktadır. Yolsuzluğu ilişkin ikinci unsur kurallara aykırılık unsurudur. Toplumsal yaşam ve devlet teşkilatı çeşitli kurallar ile düzenlenmiştir. Söz konusu bu kuralların birçoğu devlet yaptırımlarıyla donatılmış yasalardır. Yolsuzluk olgusunda kamu görevlilerinin bu kuralları ihlali söz konusu olmaktadır. Yolsuzluğu son unsuru ise, yolsuzluk davranışı sonucu elde edilen çıkar unsurudur. Yolsuzlukta taraflardan biri, kamu görevlisini yasal olmayan bir etkileme ile etkileyerek (menfaat sağlayarak), kamusal gücü ile takas gerçekteşirmektedir. Bu menfaat para, mal gibi maddesel bedel içerikli olabileceği gibi maddi olmayan menfaatler de olabilmektedir (Özsemerci, 2003, ss. 6-7).

Çeşitli unsurları bünyesinde barındıran yolsuzluğu ilişkin literatür incelendiğinde yolsuzluğu birçok farklı türü olduğu ve bunların çeşitli sınıflandırmalara tabi tutularak incelendiği görölmektedir. Söz konusu bu sınıflandırmalardan en sık kullanılanı siyasal yolsuzluk-yönetmel yolsuzluk ayrımıdır. Bu ayrımında siyasi yolsuzluk, “*siyasi fonksiyonlardaki kamusal yetkinin, siyasaların oluşturulma süreçlerinde bir takım kişisel çıkarlar gözetilerek, kanunlara aykırı bir şekilde kullanılması*” şeklinde ifade edilirken, yönetmel yolsuzluk ise “*yönetimsel fonksiyonlara ilişkin olan kamu yetkilerinin, siyasaların uygulanması esnasında çıkar gözetilerek ve yasal düzenlemeler ihlal edilerek kullanılması*” olarak ifade edilmektedir (Berkman, 2009, s. 22). Yolsuzluğu ilişkin bir diğer ayrım ise iç yolsuzluk ve dış yolsuzluk ayrımıdır. Yolsuzluk eğer idarenin kendi içinde ortaya çıkmışsa bu iç yolsuzluk olarak adlandırılmaktadır. İç yolsuzluk idari personelin kamu mallarını zimmetine geçirmesi, sahte belgeler ile kendisine çıkar sağlaması, liyakati hiçe sayarak atamaların

gerçekleştirilmesi gibi sadece idare içinde kalan yolsuzluklardır. Dış yolsuzluk ise idari personelin hizmet alanlara ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin bir kamu personeli zaten yapması gereken bir iş için rüşvet almakta ya da hizmet alanların bilgisizliğinden faydalanarak haksız ödemelerle çıkar sağlamaktadır. Yolsuzluğun kamu personeli ve hizmet alan arasında gerçekleşen bu türü dış yolsuzluk olarak adlandırılmaktadır (Klitgaard, 1988, ss. 19-20). Yolsuzluğa ilişkin diğer bir ayırım yolsuzluğun doğrudan bir cezai yaptırıma bağlanıp bağlanmamasına göre yapılan sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya göre yolsuzluklar, doğrudan cezai yaptırıma bağlanmış yolsuzluk ve dolaylı olarak cezai yaptırıma bağlanmış yolsuzluklar olmak üzere ikiye ayrılır. Doğrudan cezai yaptırıma bağlanan yolsuzluk türleri olarak rüşvet, zimmet, irtikâp, kara paranın aklanması, dolandırıcılık, emniyeti suistimal, içeriden öğrenilenlerin ticareti vb. yasalarda suç olarak düzenlenen yolsuzluklar sıralanmaktadır. Dolaylı olarak cezai yaptırıma bağlanmış yolsuzluklar ise ceza kanununda veya ceza hükmü içeren diğer kanunlarda suç olarak tanımlanmasa bile unsurlarının varlığı durumunda görevi ihmal ya da görevi suistimal suçlarının kapsamında değerlendirilebilecek yolsuzluk davranışlarıdır. Bunlar ise rant kollama, lobicilik, oy ticareti, kayırmacılık gibi yolsuzluklardır (Tarhan vd., 2006, ss. 27-30).

Oldukça farklı türü ve dolayısıyla yapılış şekli olan yolsuzluk eylemlerinin birçok farklı nedeni bulunmaktadır. Yolsuzluğun nedenlerine ilişkin yapılan sınıflandırmada en sık kullanılanı yönetsel, ekonomik ve sosyal nedenler sınıflandırılmasıdır. Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde ve devlet politikalarının uygulanması sırasında meydana gelen yolsuzluklar yönetsel yolsuzluklar olarak adlandırılmakta ve genellikle kurumların kötü idare edilmesi bu yolsuzlukların temel nedenini oluşturmaktadır (Karakaş, 2007, s. 52). Bürokrasinin merkezîyetçi yapısı (Örnek, 1988, s. 52), zor ve karmaşık vergi kanunları, yargı makamlarının yetersizliği (Tanzi, 1998, s. 11), hesap verebilirlik ve saydamlık sorunları (Hasanoğlu ve Aliyev, 2007, s. 19), vatandaşların kamu görevlilerini hizmet tedarikçisi olarak algılaması (Giannakopoulos, 2010, s. 41) gibi nedenler yolsuzlukların diğer yönetsel nedenleridir. Yolsuzluğun ekonomik nedenleri adından da anlaşılacağı üzere parasal konularla ilgilidir. Ekonomik nedenlerle yapılan yolsuzluklar genellikle ihtiyaç sahibi olan veya hırslı kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir (Gebeye, 2012, s. 7). Yolsuzluğun ekonomik nedenleri arasında ise kamu görevlilerinin maaşlarının düşüklüğü ve düşük emekli ücretleri (Gür, 2014, s. 206), ulusal ve uluslararası yatırımlar, yüksek vergi oranları (Oktar, 2003, ss. 19-21), enflasyon (Öncel, 1995, s. 495), kayıt dışı faaliyetler (Sarılı, 2002, s. 33) vb. sıralanabilecektir. Yine yurttaşlık bilincinin gelişmemiş olması (Aydın ve Yılmaz, 2010, s. 82), hediye kültürü (Kahraman, 2010, s. 23), nüfus artışı ve göçler (Gerni vd., 2012, s. 132) gibi nedenler ise yolsuzlukların sosyal nedenlerinden bazılarıdır.

Devlet ve toplum içerisinde birçok farklı nedenle ortaya çıkan yolsuzluğun etkileri de en az nedenleri kadar çeşitlidir. Yolsuzluğun olumlu etkilerinin de olduğunu savunanlara rağmen yaygın görüşlere ve birçok bilimsel çalışmaya göre yolsuzluğun etkileri olumsuzdur. Yolsuzluğun olumlu etkileri olduğunu savunanlar, yolsuzlukların hantal bürokrasiyi hızlandırdığını (Giray, 2005, s. 123), yatırımları artırarak ekonomik verimliliği artırdığını (Akan, 2006, s. 103), çıkar gruplarını yönetime katarak şiddeti önlediği (Berkman, 2009, s. 129) gibi etkilerinden söz etmektedir. Yolsuzluğun olumsuz etkilerine bakıldığında ise toplumun oldukça farklı alanlarına yansıyan ciddi etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Yolsuzluğun olumsuz etkileri özellikle ekonomi alanında görülmektedir. Yolsuzluklar, ekonomik kalkınma önündeki önemli bir engeldir, yolsuzluklar kamu harcamalarını artırmakta (Giray, 2005, s. 125), mali açıklara sebep olmakta (Knack ve Keefer, 1995, s. 214), kamu gelirlerini azaltmakta (Akan, 2006, s. 105), yabancı yatırımları azaltmaktadır (Reiter ve Steensma, 2010, s. 1678). Yolsuzlukların ekonomiden başka birçok farklı alanda da olumsuz etkileri vardır. Yolsuzluklar kamu yönetiminin yapısının bozulmasına ve devletin vatandaşlar gözündeki meşruiyetinin sarsılmasına neden olmaktadır (Sezer ve Kargın, 2002, s. 221). Yolsuzluklar iş ahlakını bozmakta, eğitim ve sağlık hizmetlerine zarar vermekte (Gupta vd., 2000, s. 25), hukuk sistemini zedelemekte, en ileri boyutta ise toplumsal ayaklanmalara neden olabilmektedir (Cingi vd., 2002, s. 72).

Toplumsal birçok önemli konuda olumsuz etkileri ile anılan yolsuzluk Türkiye açısından da önemli problemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı Devleti'nin özellikle çöküş döneminde yolsuzlukların hat safhaya ulaştığı ve çoğunlukla rüşvet şeklinde gerçekleştiği bilinmektedir. Toprak edinme imkanları, iltizam usulünün yozlaşması, memurların nüfuzlarını suistimal etmesi yolsuzluklarda etkili olmuştur (Aydın ve Yılmaz, 2010). Yolsuzluk konusunda Osmanlı Devleti'nden böyle bir miras olarak kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde, meşruti bir yönetimden cumhuriyet yönetimine geçilmesi tek başına yolsuzlukları ortadan kaldırmada yeterli olmamıştır. Cumhuriyetin daha ilk yıllarında yolsuzluk olayları görülmeye başlanmıştır. Çok partili hayata geçtikten sonra da durum pek değişmemiş, tek partili hayatta olduğu gibi bu dönem de çeşitli siyasi yolsuzluklar görülmüştür. Kitle iletişim araçlarının yeterince gelişmemiş olması ve bu nedenle vatandaşların konuya ilişkin bilinç düzeylerinin düşük olması, toplumun yolsuzluklara

karşı koyma mekanizmasının gelişmemesine sebep olmuştur. Yolsuzlukların 1980’li yıllarda daha da arttığı bilinmektedir. Aslında bu durum o dönemde sadece Türkiye’ye özgü değildir, dünya genelinde yolsuzluklar artmıştır. Söz konusu dönemde Türkiye’de özellikle yatırımcılara verilen teşvikler artırılmış, lakin bu teşviklerden faydalananlar durumu suistimal etmişlerdir. Yardımlar çoğu kişi tarafından başka yerlerde başka amaçlarla kullanılmıştır. 1986 yılından sonra ise özelleştirmeler artmış, bu özelleştirmeler yapılırken de rant kollama eylemlerinin yaygınlaştığı gözlemlenmiştir (Özsemerci, 2003, ss. 38-41). Türkiye’nin yolsuzluğa ilişkin olumsuz karnesi, yolsuzlukla mücadele amacı ile kurulan uluslararası bir kuruluş olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü raporlarında da görülmektedir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü, uluslararası alanda yolsuzluğun nedenlerini tespit etmeye çalışan, reformlar hazırlayan, yolsuzluğa mücadeleye ilişkin sözleşmelerin hazırlanmasına liderlik yapan ve hükümetlerin, kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının uygulamalarını izleyen bir örgüttür. 1993 yılında kurulan örgüt, 1995 yılından itibaren her yıl “Yıllık Yolsuzluk Endeksi” yayınlamaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından yayımlanan Yolsuzluk Endeksinde Türkiye’nin aldığı puanlar ve dünya ülkeleri içindeki sıralaması Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Uluslararası Şeffaflık Örgütü Yolsuzluk Algılama Endeksi: Türkiye

YIL	TÜRKİYE’NİN SKORU	ÜLKE SAYISI	TÜRKİYE’NİN SIRASI
1995	4,10	40	27
1996	3,54	54	33
1997	3,21	52	38
1998	3,40	85	54
1999	3,60	99	54
2000	3,80	90	50
2001	3,60	91	54
2002	3,20	102	64
2003	3,10	133	77
2004	3,20	146	77
2005	3,50	158	69
2006	3,80	163	60
2007	4,10	179	66
2008	4,60	180	58
2009	4,40	180	61
2010	4,40	178	56
2011	4,20	182	61
2012	4,90	174	54
2013	50	175	53
2014	45	198	64
2015	42	198	66
2016	41	198	75
2017	40	198	81
2018	41	198	78
2019	39	198	91
2020	40	180	86
2021	38	180	96

Kaynak: Uluslararası Şeffaflık Örgütü, 2021

Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından yayımlanan Yolsuzluk Endeksinde Türkiye’nin aldığı skorların sunulduğu Tablo 1’de de görüleceği üzere yolsuzluklar Türkiye açısından hala önemli bir problemdir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından yayımlanan son yolsuzluk algı endeksi sonuçları 2021 yılına aittir. Yayımlanan bu rapora göre Türkiye son 10 yıl içerisinde en çok puan kaybeden ülkeler arasında yer almış, Avrupa Birliği üyesi ülkeler ile karşılaştırıldığında ise 27 üye ülkeden de düşük puan alarak Bulgaristan’ın ardından sonuncu sıraya yerleşmiştir. Bu tablo yolsuzluğun Türkiye açısından önemli sorunlardan biri olduğunu gözler önüne sermekte ve daha öncede belirtildiği gibi devlet ve toplum için yaydığı olumsuz etkilerin bertaraf edilmesi için çözülmesi gereken öncelikli bir problem olduğunu göstermektedir.

3. YÖNTEM

Yolsuzluklar geçmişten günümüze kadar birçok ülkenin en temel problemlerinden biri olduğundan, bilim insanlarının da ilgisini çeken ve onları üzerinde araştırma yapmaya iten bir konudur. Bu durum kendini Türkiye’de de göstermiş, 1997 yılından bugüne kadar konuya ilişkin toplam 95 lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de yolsuzluk konusunda yapılan lisansüstü tezlerin genel bir profilini çıkarmaktır. Bu çalışmada yolsuzluğa ilişkin lisansüstü tez çalışmaları çeşitli kriterlere göre

sınıflandırılarak bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların genel profili çizilecektir. Böylece konuya ilişkin çalışma yapmak isteyen araştırmacılara fikir sunabilecektir.

Çalışmada doküman incelemesine dayalı içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi araştırmacının taradığı kaynaklardaki ortak işaretleri tespit ederek sınıflandırması ve söz konusu işaretlerin hangi yargıları içerdiğini saptayarak bilimsel rapor halinde sunabilmesini sağlayan bir yöntemdir (Koçak ve Arun, 2006, s. 22).

Araştırma Yüksek Öğretim Kurulu'nun Ulusal Tez Merkezi'nin web sayfasındaki tarama butonuna "yolsuzluk" anahtar sözcüğü yazılarak aratılması ile başlamıştır. Bu arama sonucunda toplam 95 lisansüstü tez listelenmiş, bunların 15 tanesinin erişime kapalı olduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışma kapsamına 80 lisansüstü tez çalışması dâhil edilmiştir.

Denekler üzerinde gerçekleştirilmiş bir çalışma olmadığından, bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

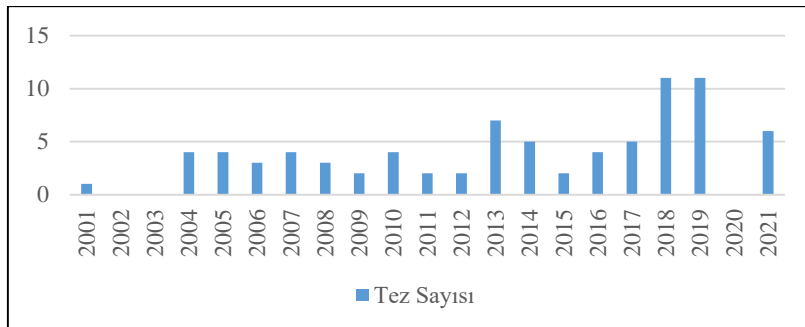
Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezler NVIVO 12 Pro istatistik programına yüklenmiş ve program yardımı ile kodlanarak çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmalar tezin aşağıdaki özelliklerine göre gerçekleştirilmiştir;

- Tezin yayımlandığı yıla göre
- Tezin türüne göre (derecesine göre)
- Tezin yayın diline göre
- Tezin yayımlandığı enstitüye göre
- Tez danışman hocasının unvanına göre
- Tezin toplam sayfa sayılarına göre
- Tezde faydalanılan yerli kaynak sayılarına göre
- Tezde faydalanılan yabancı kaynak sayılarına göre
- Tez çalışmasının yürütüldüğü üniversitenin türüne göre
- Tez çalışmasında kullanılan veri setine göre
- Tez çalışmasının ele aldığı coğrafi alana göre
- Tez çalışmasının desenine göre
- Tez çalışmasında yolsuzluğun ele alınan yönüne göre
- Tez çalışmasının alanına göre

4. BULGULAR

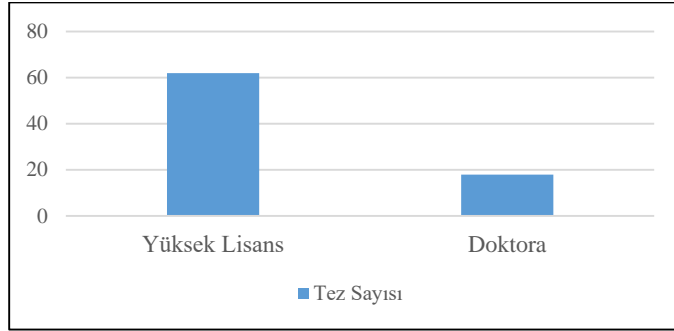
Yolsuzluk konusuna ilişkin yürütülen ilk tez çalışması 1997 yılında tamamlanmış olmasına rağmen erişime açık olmamasından dolayı çalışma kapsamına alınamamış, yolsuzluğa ilişkin erişime açık ilk tez çalışması 2001 yılında tamamlanmıştır. Çalışma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

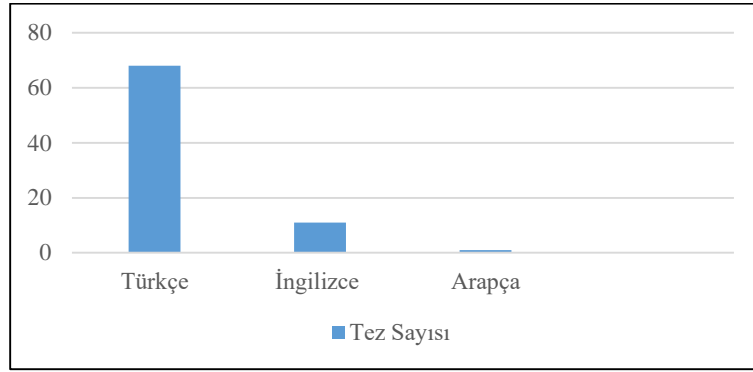
Yolsuzlukla ilgili olarak yazılan lisansüstü tezlerin türlerini gösteren Şekil 2 incelendiğinde, toplam 80 tezin 62'sinin yüksek lisans düzeyinde, 18'inin ise doktora düzeyinde olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Lisansüstü Tezlerin Tez Derecelerine Göre Dağılımı

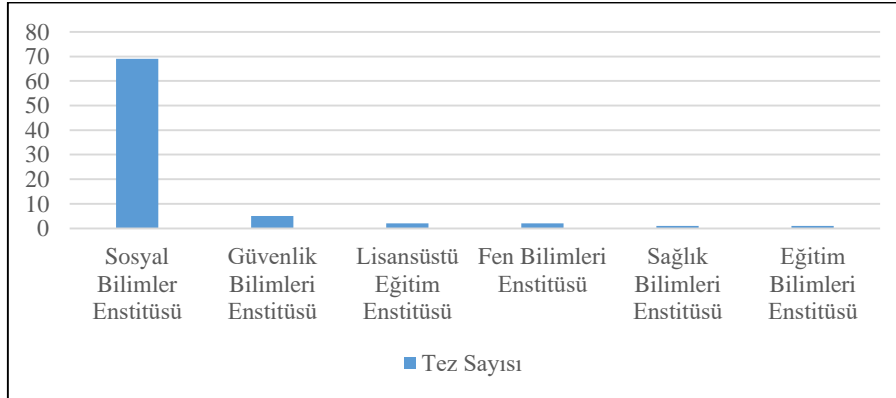
Çalışma kapsamına dâhil edilen tezlerin hangi dillerde kaleme alındığını içeren Şekil 3 incelendiğinde; tezlerin 68 tanesinin Türkçe, 11 tanesinin İngilizce, 1 tanesinin ise Arapça olarak yazıldığı görülmüştür.

Şekil 3. Lisansüstü Tezlerin Tez Derecelerine Göre Dağılımı

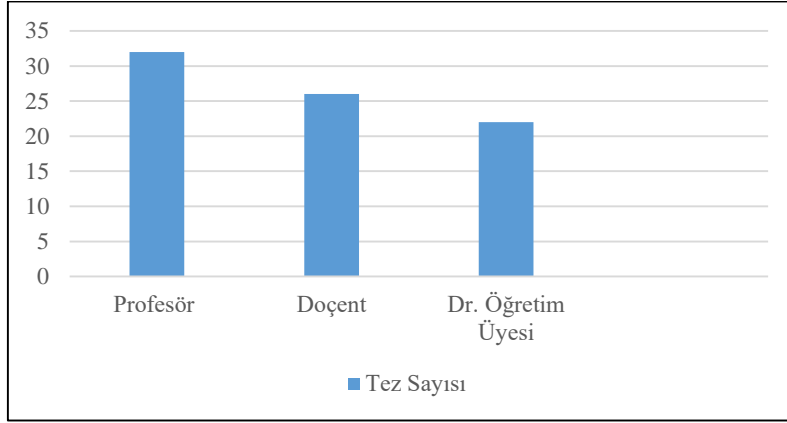
Yolsuzlukla ilgili olarak yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımını içeren Şekil 4 incelendiğinde, sosyal bilimler enstitüsü çatısı altında 69 tezin yazıldığı ve bu sınıflandırmada açık ara başı çektiği görülmektedir. Güvenlik bilimleri enstitüsü ise 5 tez ile bu alanda ikinci sırada yer almıştır.

Şekil 4. Lisansüstü Tezlerin Yürütüldüğü Enstitülere Göre Dağılımı

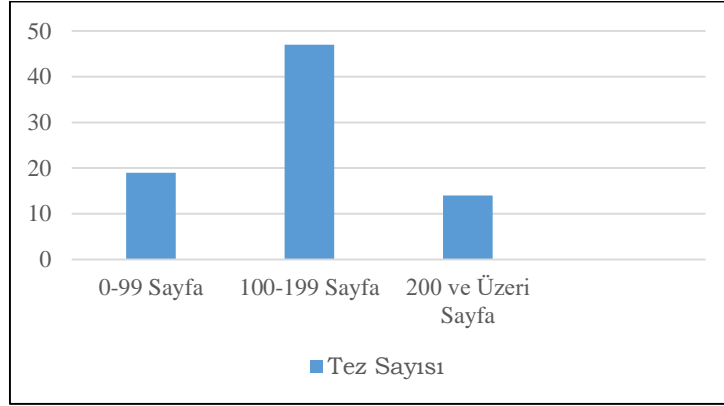
Yolsuzlukla ilgili yazılan lisansüstü tezlerin danışmanlığını yürüten öğretim elemanlarının unvanlarına göre dağılımları gösteren Şekil 5 incelendiğinde; profesör unvanlı öğretim elemanları tarafından 32, doçent unvanlı öğretim elemanları tarafından 26, doktor öğretim üyesi unvanlı öğretim elemanları tarafından 22 tezin yönetildiği görülmektedir. Türkiye’de 6 Mart 2018 tarihinde yardımcı doçent kadroları kaldırılarak, doktor öğretim üyesi kadroları oluşturulmuştur. 2018 yılından önceki tez çalışmalarında, danışman unvanı yardımcı doçent olan öğretim elemanları, doktor öğretim üyesi kategorisinde değerlendirilmiştir.

Şekil 5. Lisansüstü Tezlerin Tez Danışmanlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

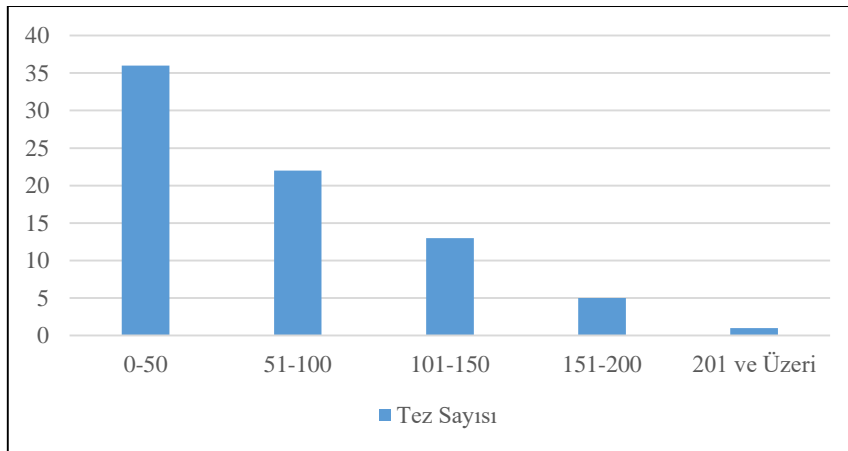
Şekil 6 incelendiğinde; yolsuzluk tezlerinin 19 tanesinin 0 ile 99 arasında, 47 tanesinin 100 ile 199 arasında, 14 tanesinin ise 200 ve üzeri sayfa sayısına sahip olduğu görülmektedir. Buna ilaveten, genel olarak tezlerin sayfa sayısı ortalaması 153,58 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 6. Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Şekil 7 incelendiğinde; tezlerin 36 tanesinin 0-50 arasında yerli kaynaktan, 22 tanesinin 51-100 arası yerli kaynaktan, 13 tanesinin 101-150 yerli kaynaktan, 5 tanesinin 151-200 yerli kaynaktan, sadece 3 tanesinin 201 ve üzeri sayıda yerli kaynaktan faydalandığı görülmektedir.

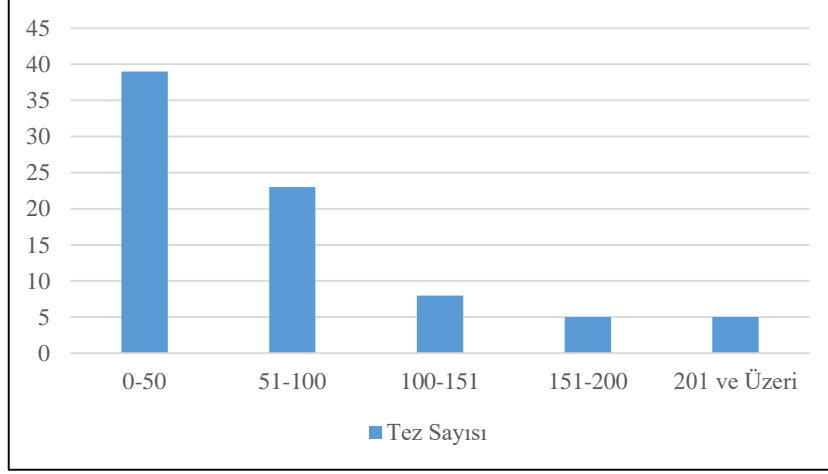
Şekil 7. Lisansüstü Tezlerin Tezde Kullanılan Yerli Kaynak Sayısına Göre Dağılımı Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Şekil 8 incelendiğinde; tezlerin 39 tanesinin 0-50 arasında yabancı kaynaktan, 23 tanesinin 51-100 arası yabancı kaynaktan, 8 tanesinin 101-150 yabancı kaynaktan, 5 tanesinin 151-200 yabancı kaynaktan, yine 5 tanesinin 201 ve üzeri sayıda yabancı kaynaktan faydalandığı görülmektedir.

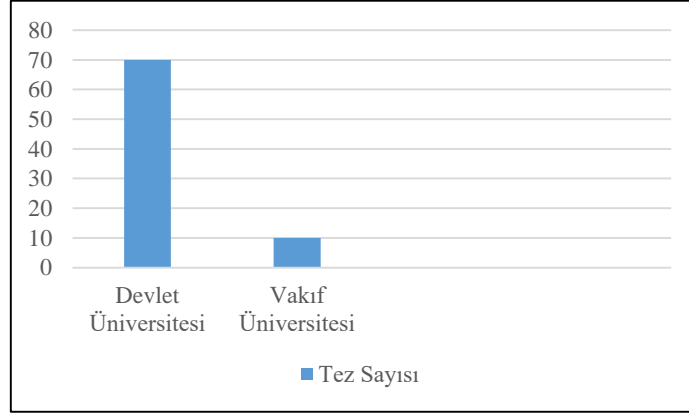

Şekil 8. Lisansüstü Tezlerin Tezde Kullanılan Yabancı Kaynak Sayısına Göre Dağılımı

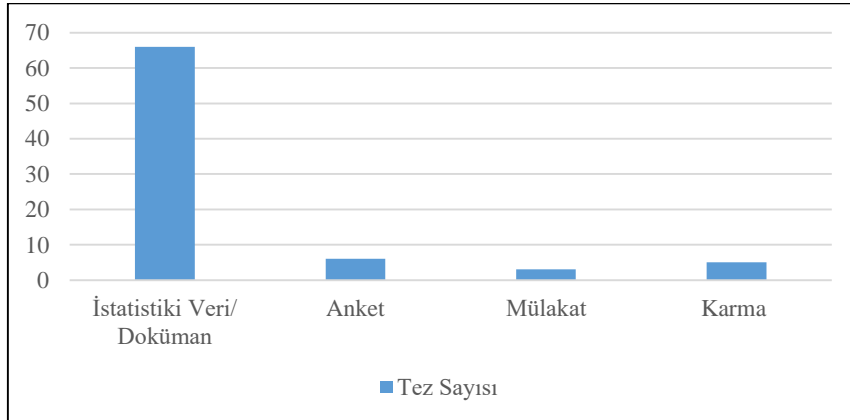
Yolsuzlukla ilgili olarak gerçekleştirilmiş olan tezlerin yazıldığı üniversitelerin türüne göre dağılımı içeren Şekil 9 incelendiğinde; tezlerin 70 tanesinin devlet üniversitelerinde, 10 tanesinin ise vakıf üniversitelerinde tamamlandığı görülmektedir.

Şekil 9. Lisansüstü Tezlerin Yürütüldüğü Üniversite Türüne Göre Dağılımı

Yolsuzluk konulu tez çalışmalarında kullanılan veri setlerinin dağılımını gösteren Şekil 10 incelendiğinde tezlerin 66 tanesinin istatistiki veri veya dokümanlar kullanılarak, 6 tanesinin anket uygulaması yapılarak, 5 tanesinin karma (anket ve doküman, görüşme ve istatistiki veri gibi iki ve daha fazla veri setinin birlikte kullanılması) veri seti kullanılarak, 3 tanesinin ise sadece mülakatlar (görüşmeler) ile elde edilen verileri kullanarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

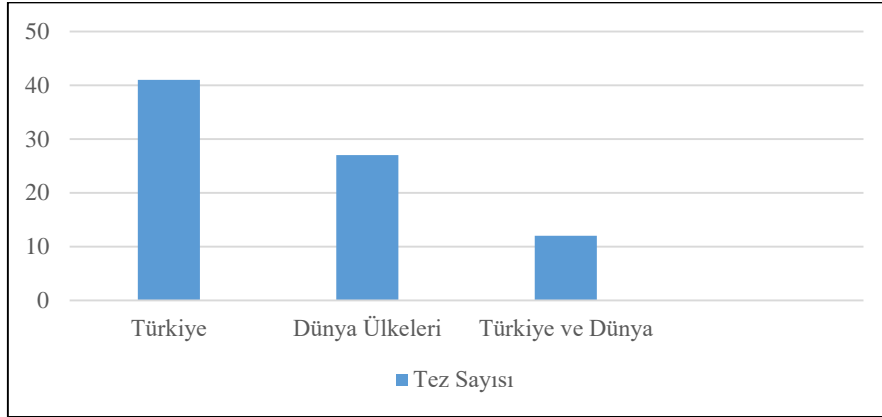
Şekil 10. Lisansüstü Tezlerin Tezde Kullanılan Veri Setlerine Göre Dağılımı

Yolsuzluk tez çalışmalarının kapsadığı coğrafi alana göre dağılımının gösterildiği Şekil 11 incelendiğinde 41 Tezin sadece Türkiye özelinde konuyu ele aldığı, 27 tezin dünya ülkelerinin bazılarında

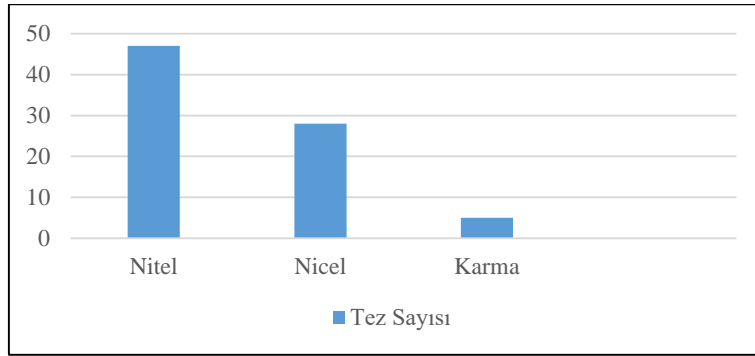
ilişkin olarak hazırlandığı (örneğin belli ülkelerin verileri ele alınarak) 12 tanesinin ise hem dünya ülkelerini hem de Türkiye'yi birlikte ele aldığı görülmektedir.

Şekil 11. Lisansüstü Tezlerin Konuyu Değerlendirdiği Coğrafi Alana Göre Dağılımı

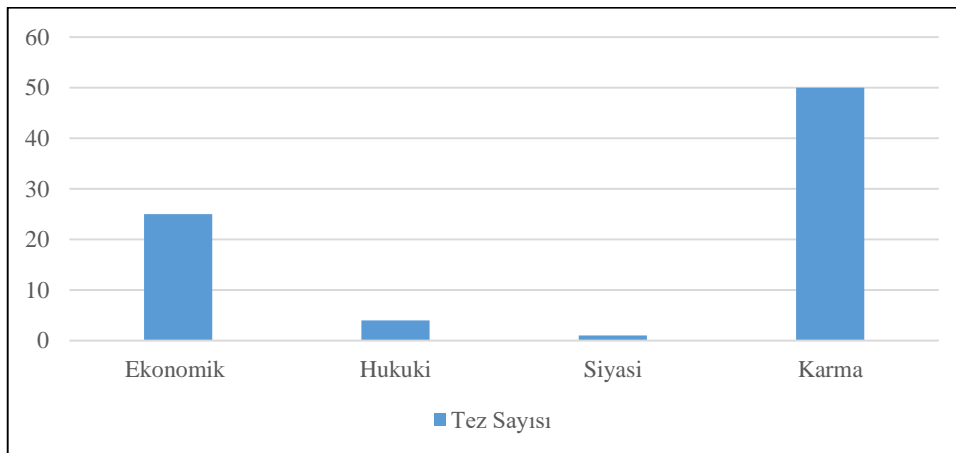
Yolsuzluk konusunda gerçekleştirilmiş olan tezlerin, çalışma desenlerine ilişkin dağılımları ifade eden Şekil 12 incelendiğinde; 47 çalışmanın nitel (kalitatif), 28 çalışmanın nicel (kantitatif), 5 çalışmanın ise nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanarak karma bir yöntem kullandığı görülmektedir.

Şekil 12. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenine Göre Tezlerin Dağılımı

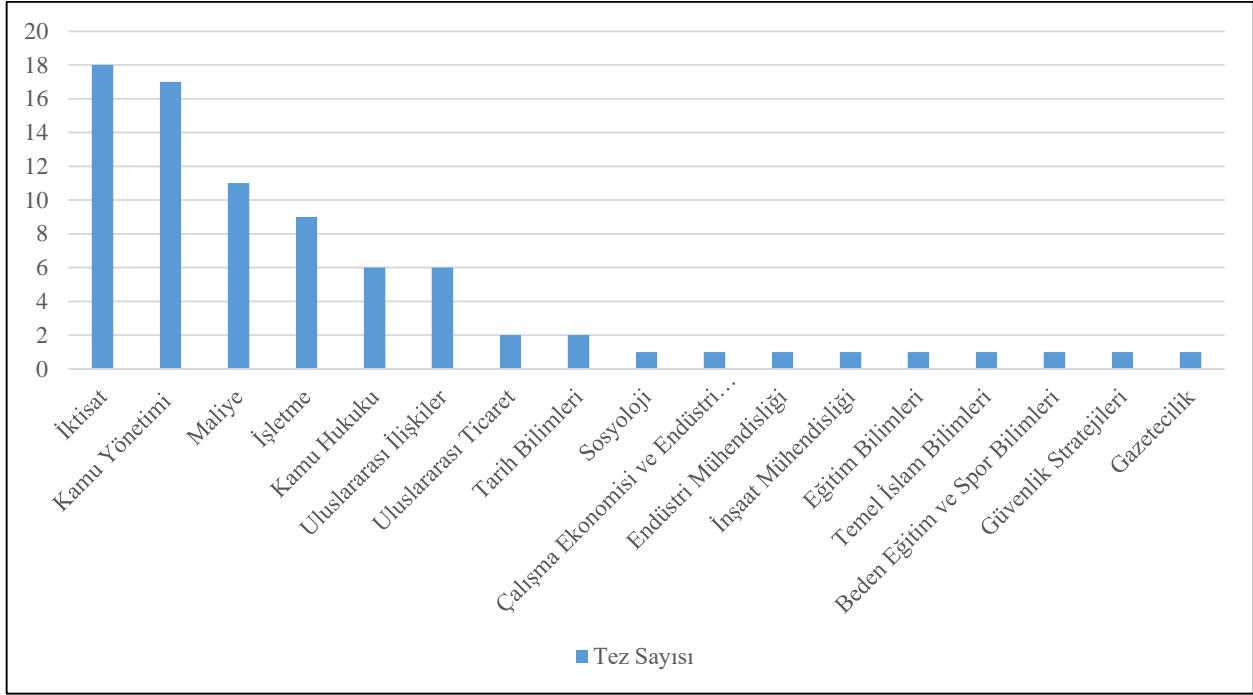
Yolsuzluk konusunda gerçekleştirilmiş olan tezlerde, yolsuzluğun hangi boyutuna odaklanıldığını gösteren Şekil 13 incelendiğinde, tezlerin 50 tanesinin yolsuzluğun birden fazla boyutunu kapsadığı için karma sınıfı altında toplandığı, bu sınıfı 25 tezle yolsuzluğun sadece ekonomik boyutu üzerine yazılan tezlerin takip ettiği görülmektedir. 4 tez çalışması yolsuzluğun hukuki boyutuna ilişkin iken, 1 tez çalışması yolsuzluğun sadece siyasi boyutuna odaklanmıştır.

Şekil 13. Lisansüstü Tezlerde Yolsuzluğun Ele Alınan Boyutuna Göre Tezlerin Dağılımı

Yolsuzluk konusunda yazılmış tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımını gösteren Şekil 14 incelendiğinde 18 tez ile iktisat ana bilim dalı başı çekerken, onu 17 tez ile kamu yönetimi ana bilim dalı izlemektedir. Yine üçüncü sıradaki maliye ana bilim dalı 11 tez ile önemli bir oran yakalamıştır.

Şekil 14. Lisansüstü Tezlerin Yürütüldüğü Anabilim Dalına Göre Dağılımı

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada hemen hemen her ülkenin ortak sorunlarından biri olan yolsuzluk olgusu, yapısı ve mahiyeti nedeniyle toplumları birçok alanda olumsuz etkilemektedir. Tarihi oldukça eskilere dayanan bu olgunun zamana ve mekâna göre meydana geliş şekli ve miktarı değişiklik gösterse bile hala birçok ülke için önemli bir sorun olduğu görülmektedir. Yolsuzluk olgusu Türkiye özelinde de benzer nitelikler taşımaktadır. Yolsuzluklar Türkiye’de de geçmişten bugüne devam eden önemli problemlerden biridir.

Yolsuzluğun hem dünya hem de Türkiye açısından devam eden bir problem olması bilim insanlarının konuya eğilmesine, farklı boyutları, nedenleri, ortaya çıkış biçimleri, devlete ve topluma etkileri gibi temel konular ve konunun farklı detayları üzerinde çalışmalar yapmasına neden olmuştur. Yolsuzluk konusuna ilişkin olarak Türkiye’de yapılan lisansüstü tez çalışmalarının genel profilini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada, yolsuzluğa ilişkin bugüne kadar yapılan toplam 95 lisansüstü tez çalışması olduğu tespit edilmesine rağmen, 15 tezin erişimi bulunmadığı için toplam 80 lisansüstü tez çalışması çalışma kapsamına dâhil edilmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre yolsuzluk konusuna ilişkin ilk lisansüstü tez çalışmasının 1997 yılında gerçekleştirildiği, erişime açık olan ilk tez çalışması ise 2001 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Yolsuzlukla ilgili lisansüstü tez çalışmaları yıllara göre dalgali bir seyir izlese de 2018 ve 2019 yıllarında en yüksek sayıya ulaşmış, her iki yılda da 11 lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. Son beş yılda (2017-2021) toplam 33 lisansüstü tez çalışması gerçekleştirilmiş, bu sayı genel toplamın %41,25’ini oluşturmuştur. Bu durum yolsuzluk konusuna olan ilginin son yıllarda daha da çok arttığının bir göstergesi olmuştur.

Yolsuzluğa ilişkin hazırlanan lisansüstü tezlerinin türlerine (derecesine) göre yapılan sınıflandırmada 80 tezin 62’sinin yüksek lisans düzeyinde, 18’inin ise doktora düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Yapılan tezlerin %75,5’ine karşılık gelen yüksek lisans tezlerinin yoğunlukta olması, genelde yüksek lisans tezlerine oranla daha kapsamlı ve daha detaylı çalışmalar olarak bilinen doktora tezlerinin sayısının artması gerektiğine bir işaret olabilecektir.

Yolsuzluk konulu tezlerin hangi dillerde yapıldığına ilişkin sınıflandırmada genel toplamın %85’ine karşılık gelen 68 tezin Türkçe yazıldığı görülmektedir. 11 tez çalışması İngilizce olarak kaleme alınmış, 1 tez çalışması da Arapça olarak yazılmıştır. Tezlerin Türkçe olarak kaleme alınması Türkiye’de çalışılan tezlerin genel profili ile uyumludur. Türkiye’de konu ile ilgili yapılan çalışmaların uluslararası arenada daha da ön plana çıkabilmesi için özellikle bilimin ortak dili olan İngilizce ile kaleme alınmış tez sayısının artışı faydalı olabilecektir.

Yolsuzluk konulu tezlerin çalışıldığı enstitü sınıflandırmasında 69 tezin yazıldığı sosyal bilimler enstitüsü genel toplamın %86,25'ini oluşturarak bu alanda açık ara birinci durumdadır. Yolsuzluğun özellikle kamu yönetimi, iktisat, maliye gibi sosyal bilimleri ilgilendiren bir kavram olmasından dolayı bu oransal üstünlüğün ortaya çıkması oldukça doğaldır. Genel toplam içerisinde %6,25'lik oranı ile sosyal bilimler enstitüsü dışındaki diğer enstitüleri geride bırakarak ikinci sırada bulunan güvenlik bilimleri enstitüsü dikkat çekicidir. Türkiye'de Polis Akademisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ve Milli Savunma Üniversitesi bünyesinde var olan güvenlik bilimleri enstitüleri, Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak nitelenen yolsuzluğa ilişkin 5 tez çalışması üreterek bilime katkıda bulunmuştur.

Yolsuzlukla ilgili yazılan lisansüstü tezlerin danışmanlığını yapan öğretim elemanlarının unvanlarına göre yapılan sınıflandırmada sayıların birbirine yakın olmasına rağmen profesör unvanlı öğretim elamanları 32 tez ile (%40) en yüksek paya sahip olmuştur. Doçent unvanlı öğretim üyeleri 26, doktor öğretim üyeleri ise 22 tezin danışmanlığını yürütmüşlerdir.

Yolsuzluk konulu tezler sayfa sayılarına göre incelendiğinde 47 tezin 100 ile 199 arasında olduğu ve bu sayı genel toplamın %58,75'ini oluşturarak en yüksek oranı aldığı görülmektedir. 0 ve 99 sayfa ile 200 sayfa üzeri tezlerin birbirine yakın oranlarda olduğu ortaya konulmuştur. Tezlerin sayfa sayısı ortalaması da 153,5 çıkararak yine 100 ile 199 arası bir değer almıştır.

Yolsuzluk konulu tezlerde faydalanılan yerli kaynak sayıları incelendiğinde 36 tezin 0-50 aralığında yerli kaynaktan, 22 tezin 51-100 arası yerli kaynaktan, 13 tezin 101-150 yerli kaynaktan, 5 tezin 151-200 yerli kaynaktan, yalnızca 3 tezin 201 ve üzeri sayıda yerli kaynaktan faydalandığı görülmektedir. Genel toplam içinde %45'lik oranı ile ilk sırada bulunan 0-50 kaynak aralığı oldukça düşündürücüdür. Bir lisansüstü tez çalışması için bu sayılar düşük sayılabilecek nitelikte olup, tez çalışmalarında daha çok kaynaktan faydalanılarak daha nitelikli çalışmalar yürütülebilecektir.

Yolsuzluk konulu tezlerde faydalanılan yabancı kaynak sayıları incelendiğinde 39 tezin 0-50 aralığında yabancı kaynaktan, 23 tezin 51-100 arası yabancı kaynaktan, 8 tezin 101-150 yabancı kaynaktan, 5 tezin 151-200 yabancı kaynaktan, yine 5 tezin ise 201 ve üzeri sayıda yabancı kaynaktan faydalandığı görülmektedir. Yerli kaynak sayıları için yapılan sınıflandırma ile elde edilen sonuçlara benzer olarak, %48,75 oran ile genel toplam içerisinde en yüksek paya 0-50 arası kaynak sayısı sahiptir. Bu noktada yerli kaynak sayısına ilişkin yapılan yorum burada da yapılabilecektir. Tezlerde daha fazla yabancı kaynaktan faydalanılması, konu hakkındaki yabancı literatüre daha hakim olunması, gelişmeleri ve konu hakkındaki boşlukların daha doğru bir şekilde tespit edilmesine katkıda bulunacak ve daha nitelikli tezler üretilebilecektir.

Yolsuzluk tezlerinin çalışıldığı üniversitelerin devlet ve vakıf üniversitelerine göre yapılan sınıflandırmada 70 tezin devlet üniversitelerinde yazıldığı, bu sayının toplamın %87,5'ine denk geldiği, vakıf üniversitelerinde sadece 10 tezin yazıldığı görülmektedir. Türkiye'de bugün 131 devlet üniversitesi, 78 tane de vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Her ne kadar devlet üniversitesi sayısı vakıf üniversitelerinden fazla olsa da, yolsuzluğa ilişkin yayımlanan tezler bakımından uçurum çok daha fazladır. Vakıf üniversiteleri yolsuzluk konusuna devlet üniversitelerine nazaran çok düşük miktarlarda ilgi göstermiştir.

Yolsuzluk konusunda yayımlanmış tezlerin kullandığı veri setleri incelendiğinde 66 tezin (genel toplamın %82,5'i) istatistiki veriler ya da dokümanlar üzerinden yürütüldüğü görülmektedir. Yolsuzluğa ilişkin yapılan çalışmaların birçoğu Dünya Bankası, Uluslararası Şeffaflık Örgütü gibi uluslararası kuruluşların açıkladığı sayısal veriler, sivil toplum kuruluşlarının yaptığı çalışmalar, ulusal ve uluslararası kanunlar gibi istatistik veriler veya dokümanlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yolsuzluk yapısı gereği ekonomik, sosyal, hukuksal, siyasal birçok boyutu olan bir kavram olduğu için, konuya ilişkin çalışmalarda istatistiki veriler ve dokümanların sıklıkla tercih edilmesi oldukça doğaldır. Bunlar dışında kalan tezlerden 6 tanesi anket uygulaması yaparak, 5 tanesi anket, görüşme, doküman, istatistiki veri gibi veri setlerinden birkaçını birlikte kullanarak, 3 tanesi ise görüşmeler yolu ile elde edilen veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Yolsuzluk tez çalışmalarının kapsadığı coğrafi alana göre sınıflandırıldığında, 41 tezin konuyu Türkiye özelinde çalıştığı görülmektedir. Yolsuzluğun Türkiye açısından hala devam eden bir problem olduğu dikkate alındığında, Türkiye'de yürütülen lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunun konuyu Türkiye özelinde ele alması oldukça doğal bir durumdur. Buna ilaveten hem dünya ülkelerini hem de Türkiye'yi kapsayan 12 tez çalışmasının da birçoğunun Türkiye ile dünyanın diğer ülkelerini kıyaslama şeklinde yapıldığı görülmektedir. Yine söz konusu bu tezlerin de konuyu Türkiye açısından değerlendirmelerde bulunma amacı ile ele aldığını söylemek mümkündür. Bunlar dışında kalan 27 lisansüstü tezin ise dünyadaki çeşitli ülkeler, belli kıtalar, belli kuruluşlar ve birlikler bağlamında yapıldığı görülmektedir.

Yolsuzluk konusunda yürütülmüş olan tezlerin, çalışma desenlerine ilişkin yapılan sınıflandırmada tezlerin %58,75'inin nitel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirildiği, tezlerin %35'inde ise nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Hem nitel hem nicel araştırma yöntemlerinden faydalanan tez sayısı ise sadece 5'te kalmış ve genel toplam içerisinde %6,25'lik bir değer almıştır. Yolsuzluk konusu ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal, hukuki birçok farklı alanla ilişkili olduğu için konu hem nitel hem de nicel araştırmalara imkân tanımaktadır. Bu durum istatistiki verilere de yansımış nitel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilen çalışma sayısı biraz daha fazla olsa da, nicel yöntemler ile aralarında bir uçurum oluşmamıştır. Günümüzde karma yöntemler ile yapılan çalışmalara verilen önemin biraz daha arttığı düşünülecek olur ise yolsuzluğa ilişkin tez çalışmalarında karma yöntemlerin kullanılmasının artırılması gerektiği söylenebilecektir.

Yolsuzlukla ilgili yapılan tezlerin, yolsuzluğun farklı boyutlarının hangisi üzerinde yoğunlaştığını tespit etmek amacı ile yapılan sınıflandırmada, tezlerin 50 tanesinin konunun tek boyutuna odaklanmadan bir bütün halinde ele alarak, birçok boyutunu birlikte incelediği görülmektedir. Yolsuzluğun en büyük ve olumsuz etkileri genelde ekonomi üzerine olmaktadır. Bu nedenle yapılan tezlerin önemli bir kısmı (%31,25'i) yolsuzluğun sadece ekonomik boyutu üzerine odaklanmıştır. 4 lisansüstü tez çalışması yolsuzluğun sadece hukuki boyutuna, 1 lisansüstü tez çalışması da yolsuzluğun yalnızca siyasi boyutuna odaklanmış olsa bile, karma olarak nitelenen 50 tez içinde bu boyutlara da sıklıkla vurgu yapıldığı tespit edilmiştir.

Yolsuzluk konusunun ele alındığı çalışmaların hangi ana bilim dallarında yoğunlaştığını tespit etmek amacıyla yapılan sınıflandırmada, genel toplam içinde %22,50'lik payı ile iktisat ana bilim dalı ilk sıradadır. Ona çok yakın bir oran ile (%21,25) kamu yönetimi ana bilim dalı ikinci sırada, %13,75 ile maliye ana bilim dalı ise üçüncü sırada yer almaktadır. Daha önce de değinildiği gibi yolsuzluk en büyük etkilerini ekonomi üzerinde göstermekte ve çoğu zaman bu etkiler olumsuz etkiler olmaktadır. Bu nedenle iktisat ve maliye ana bilim dallarında konunun daha fazla revaçta olması oldukça doğaldır. Ayrıca elde edilen bu sonuç, yolsuzluğun ekonomik boyutlarına ilişkin olan lisansüstü tezlerin sayıca fazla olması ile de uyumludur. 17 tez ile genel toplam içerisinde %21,25 gibi önemli bir orana sahip olan kamu yönetimi ana bilim dalı ise, kamu yönetimi bölümü öğrencilerinin ve öğretim üyelerinin, kamusal bir başarısızlık ürünü olan yolsuzluk problemine verdiği önemin bir göstergesi olmaktadır.

Türkiye'de yolsuzluk konusunda gerçekleştirilmiş olan lisansüstü tezlerin genel bir profilini çizmek amacıyla yapılan bu çalışmada, elde edilen sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür;

- Yolsuzluk konusuna ilişkin ilk lisansüstü tez çalışması 1997 yılında gerçekleştirilmiş, o tarihten bugüne kadar toplam 95 lisansüstü tez çalışması tamamlanmıştır.
- Yolsuzluk konulu tez sayısı, yıllara göre hafif dalgalanmalar gösterse de 2018 ve 2019 yıllarında en yüksek seviyelere ulaşmış ve son 5 yılda yapılan tez sayısı, toplam tez sayısının %40'ını geçmiştir.
- Yolsuzluk konulu tezlerin önemli bir kısmı (%75,5) yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır.
- Yolsuzluk konulu tezlerin çoğunluğu (%85) Türkçe olarak kaleme alınmış, buna rağmen İngilizce ve Arapça dillerinde de yayımlanmış tezler de bulunmaktadır.
- Yolsuzluk konulu tezlerin büyük bir çoğunluğu (%86,25) sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde yürütülmüştür.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin önemli bir bölümü (%58,75), 100-199 sayfa sayısı aralığındadır ve sayfa sayısı ortalaması 153,5'tir.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin birçoğunda (%45) sadece 0-50 arası yerli kaynaktan faydalanılmıştır.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin birçoğunda (%48,75) sadece 0-50 arası yabancı kaynaktan faydalanılmıştır.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğu (%87,5) devlet üniversiteleri bünyesinde yürütülmüştür.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunda (%82,5) veri seti olarak istatistiki veriler veya dokümanlar kullanılmıştır.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin yarısından fazlası (%51,25) konuyu Türkiye bağlamında ele almıştır.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin çoğunluğu (%58,75) nitel (kalitatif) araştırma desenine sahiptir.
- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin önemli bir kısmı (%62,50) konuyu bütüncül olarak, yani birden fazla boyutu ile birlikte değerlendirmiştir. Buna rağmen yolsuzluğun sadece ekonomik boyutuna odaklanan lisansüstü tez oranının da (%31,25) oldukça yüksek olduğu görülmüştür.

- Yolsuzluk konulu lisansüstü tezlerin iktisat, kamu yönetimi ve maliye ana bilim dalları bünyesinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Makale ile ilgili notlar

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmanın tüm süreçlerinde araştırmanın yazarları eşit derecede katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Abed, G.T. ve Davoodi, H.R.(2000). *Corruption, structural reforms and economic performance in the transition economies*. IMF Working Paper, WP/00/132.
- Adaman, F., Çarkoğlu, A. ve Şenatalar, B. (2001). *Hanehalkının gözünde Türkiye’de yolsuzluğun nedenleri ve tespitine ilişkin öneriler*. TESEV.
- Akalan, A.R. (2006). *Türk kamu hizmetinde iyi yönetim ve yolsuzlukla mücadele*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akçay, S. (2002) Corruption and economic growth: A cross-national study. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57(1), 1-14.
- Aksu, H., Başar, S. ve Gökalp N. S. (2006). Kamu kesimi yolsuzluklarının nedenleri. *Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3), 1–16.
- Aydın, S. ve Yılmaz, Y. (2010). *Yolsuzluk ve mali suçlar*. Adalet Kitabevi.
- Bağdigen, M. ve Tunçer, M. (2004). Yolsuzluğun kamu gelirleri üzerine etkisi: Belediye gelirleri üzerine ampirik bir çalışma. *Vergi Dünyası*, 272(4), 168–174.
- Bakırtaş, D. (2012). Yolsuzluğun vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 2(19), 87-98.
- Berkman, A.Ü. (2009). *Gelişmekte olan ülkelerde kamu yönetiminde yolsuzluk ve rüşvet* (Genişletilmiş 2.Baskı). TODAİE Yayınları.
- Berksoy, T. ve Yıldırım, N.E (2017). Yolsuzluk kavramına genel bir bakış: Problemler ve çözüm önerileri. *Journal of Awareness (JoA)*, 2(1), 1-18.
- Cingi, S., Tosun, U. ve Güran, C. (2002). *Yolsuzluk ve etkin devlet*. Ümit Yayıncılık.
- Erkal, G., Akıncı, M. ve Yılmaz, Ö. (2014). Yolsuzluk ve iktisadi büyüme ilişkisi: OECD ve AB ülkeleri üzerine paralel sınır testi analizi. *Sayıştay Dergisi*, (92), 143-162.
- Fisman, R., ve Svensson, J. (2007). Are corruption and taxation really harmful to growth? Firm level evidence. *Journal of Development Economics*, 93, 63-75.
- Gebeye, B. (2012). Corruption and human rights: Exploring the relationships. *Working Paper*, (70), 1-43.
- Gerni, M., Emsen, S., Özdemir, D. ve Buzdağlı, Ö. (2012). Yolsuzluğun belirleyicileri ve büyüme ilişkisi. S. Sarı, A. H. Gencer, B. Aşık ve A. Turdalieva (Eds.) içinde, *International Conference On Eurasian Economies* (ss. 131-139). Turan University Press.
- Giannakopoulos, A. (2010). Yunanistan ve Türkiye’deki yolsuzluk algıları ve bu algıların yolsuzlukla mücadele politikaları üzerindeki etkisi. *Turkish Journal of Business Ethics*, 3(6), 35-45.
- Giray, F. (2005). Yolsuzluk ve yolsuzluğun vergi yapısı üzerine etkileri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (32). 111-137.
- Gupta, S., Davoodi, H.R. ve Tiongson, E. (2000). *Corruption and the provision of health care and education services*. International Monetary Fund Working Paper. No: 116.
- Gurgur, T. ve Shah, A. (2005). *Localization and corruption: Panacea or pandora’s box?* World Bank Policy Research Working Paper 3486.
- Gür, M. F. (2014). Yolsuzluk nedir? Ülkeler arası yolsuzluk çeşitleri ve yolsuzluk algılaması. *Mali Çözüm Dergisi*, 24(124), 191-210.
- Hasanoğlu, M. ve Aliyev, Z. (2007). *Yönetimde yolsuzluk ve mücadele stratejileri*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Herzfeld, T. ve Weiss, C. (2003). Corruption and legal (in)effectiveness: An empirical investigation. *European Journal of Political Economy*, 19(1), 621-632.
- Ilıman, T. ve Tekeli, R. (2016). Dünya’da ve Türkiye’de yolsuzluk algısı. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 62-84.
- Kahraman, S. (2010). *Türk kamu yönetiminde yolsuzlukla mücadelede hukuki ve idari düzenlemelerin etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Karakaş, M. (2007). Yolsuzluğun nedenleri, etkileri ve yolsuzlukla mücadelede alternatif bir yaklaşım olarak yönetim. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (57), 43-66.
- Klitgaard, R. (1988). *Controlling corruption*. University of California Press.
- Knack, S. ve Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: Cross-country tests using alternative institutional measures. *Economics And Politics*, 7(3), 207-235.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 21-28.
- Lederman, D., Norman, V. ve Rodrigo, S. (2001). Accountability and corruption: Political institution matters. *Economics & Politics*, 17, 1-35.
- Mo, P.H. (2001). Corruption and economic growth. *Journal of Comparative Economics*, 29(1), 66-79.
- Oktar, S. (2003). Yolsuzluk ekonomisi. *T.C. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 18(1), 13-27.
- Oral, B. G., Sayın, F. (2009). Mali yolsuzluğun yansımaları: Türkiye için eşbütünlük analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 141-176.
- Öncel, M. (1995). Enflasyon ve vergilendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 44(1), 489-519.
- Örnek, A. (1988). *Kamu yönetimi*. Meram Yayın.
- Örücü, A., Aysu, A. ve Bakırtaş, D. (2012). Yolsuzluğun kurumlar vergisi gelirleri üzerine etkisi: OECD ülkeleri analizi. *Maliye Dergisi*, (163), 539-556.
- Özsemerci, K. (2003). *Türk kamu yönetiminde yolsuzluklar, nedenleri, zararları ve çözüm önerileri*. Sayıştay Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 27.
- Paldam, M. (2002). The cross-country pattern of corruption: Economics, culture and the seasaw dynamics. *European Journal of Political Economy*, 18(2), 215-240.
- Persson, T., Tabellini, G. ve Trebbi, F. (2003). Electoral rules and corruption. *Journal of the European Economic Association*, 1(4), 958–989.
- Reiter, S.L. ve Steensma, K.H. (2010). Human development and foreign direct investment in developing countries: The influence of FDI policy and corruption. *World Development*, 38(12), 1678–1691.
- Sarılı, M.A. (2002). Türkiye’de kayıt dışı ekonominin boyutları, nedenleri, etkileri ve alınması gereken tedbirler. *Bankacılar Dergisi*, (41), 32-50.
- Sezer, Y. Kargın, N. (2002). Kamu yönetiminin modernleşmesinde şeffaflaşma sorunu. *Türk İdare Dergisi*, (436), 209-225.
- Tanzi, V. (1998). *Corruption around the world: causes, consequences, scope and cures*. IMF Working Paper WP/98/63.
- Tarhan, R. B., Gençkaya Ö. F., Ergül E., Özsemerci K. ve Özbaran H. (2006). *Bir olgu olarak yolsuzluk: Nedenler, etkiler ve çözüm önerileri*. TEPAV/TOBB.

- Tosun, M. (2003). Yolsuzluğun nedenleri üzerine ampirik bir çalışma. *Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi*, (5), 125-146.
- Treisman, D. (2000). The causes of corruption: A cross national study. *Journal of Public Economics*, 76(3), 399-457.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (2022). Yolsuzluk. *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2022. <https://sozluk.gov.tr/>
- Uluslararası Şeffaflık Örgütü. (20 Mayıs 2022). *Transparency international*. <https://www.transparency.org/>
- Uluslararası Şeffaflık Örgütü (20 Mayıs 2022). *What is corruption?*. <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>
- Yaklaşık, H. ve Çetin, A. (2014). Yolsuzlukların sosyoekonomik belirleyicileri: Yatay kesit veri analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(3), 205-224.
- Yardımcıoğlu, F. (2013). Türk Cumhuriyetlerinde demokrasi ve yolsuzluk ilişkisi: Panel veri analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 437-457.
- Yüksek Öğretim Kurulu. (20.05.2022). *Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*. Erişim Adresi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>